

„Danskeren“

ET NYHEDS- OG OPBYGGELSESBLAD FOR DET DANSKE FOLK I AMERIKA, udgivet af Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebraska.

„Danskeren“ udgives Onsdag i hver Uge. Pris pr. Aargang: De Forenede Stater \$1.50. Udlandet \$2.00

Bladet betales i Forskud. Bestilling, Betaling, Adressforandring etc. med Undtagelse af Bidrag til Bladets Indhold adresseres DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold — Korrespondancer, Aftandlinger og andre Artikler — sendes til dets Redaktør: A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post Office as second class matter.

Acceptance for Mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 8, 1918.

Advertising rates made known upon application.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages regelmæssigt, bedes man klage til det stedlige Postkontor. Skulde dette ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danskernes“ Kontor.

Naar Læserne henvender sig til Folk, som averterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det averterede, bedes de altid omtale, at de saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

Fra Syvmandskomiteens Møde i Harlan, Ia., den 9. og 10. ds. har vi ikke endnu modtaget nogen officiel Rapport, men fra paalidelig Kilde kan vi meddele, at Komiteen har faaet Udsættelse paa Hanrlans Tilbud indtil 1. December, da den for sit Vedkommende agter at fatte endelig Bestemmelse.

Carnegie om Rigdom. Den Dag er i Anmarsch, og vi ser den allerede gry, da den Mand, der dør i Besiddelse af Millioner af disponibel Ejendom, som det stod ham frit for at uddele, vil da vaneret. Blandt de for mig bedrøveligste Syn er gamle Mænd, som benytter deres sidste Aar til at skraabe flere Dollars sammen. Jeg vilde lige saa gerne efterlade en Søn til Forbindelse som den almagtige Dollar. Rigdom kan kun bringe Lykke i den Forstand, at den giver os større Anledning til at gøre andre lykkelige. Rigdom er „all right“ og nødvendig, dersom den bruges rigtig.

Midland College's Aabning. I følge Specielt Telegram til „Omaha Bee“ aabnedes Midland College i Fremont, Nebr., Onsdag den 10. ds. med et Studenter-Antal af 350. Guvernør McKelvie og Rev. O. D. Baltzly fra Omaha var Dagens Hovedtaler. Flere ledende Skolemedlem fra Staterne var til Stede, og Medlemmerne af Fremont „Commercial Club“ mødte frem i Samling. Robert Weidensall, „father“ of the Y. M. C. A. og en af Midland College's Grundlæggere ved Atchison, Kas., holdt en kort Tale. Han kom fra Chicago til Fremont for at tage Del i Aabnings-Højtideligheden. President E. E. Stauffer og Medlemmer af Fakultetet er meget begejstrede over Udsigterne.

Ikke Livets Ord. I en Aftandling — „Troens Ord og det nye Testament“ — af Past. N. P. Hald i „Kr. Saml.“ af 14. Sept. forekommer følgende: „Alt dette giver Skrifter Oplysning om; den vidner om Jesus, men den giver ikke Livet (Joh. 5, 39-49); den er Lysets Ord, men ikke Livets Ord. Og det nye Testamente er i særlig Forstand Lysets Ord til dem, der allerede har modtaget Livets Ord og dermed Livet selv. Troens Ord er Livets Ord, hvorved vi faar og har Livet i Gud; og Testamentet er Lysets Ord, der kaster Lys over Livets Ord og Livet selv. Og dette Livsord er ikke Udtag af Testamentet hist og her, men var for Tesatamentet, hvilket man ser deraf, at det findes Hentydninger til Troens Ord i Testamentet, og det i alle 27 Skrifter, ikke til enkelte Led af Troensordet, men til denne Be-

kendelse som et samlet Hele.“ — Dette til Overvejelse.

Advarsel imod National Lutheran Council. I en lang Artikel, (som lover Slutning) i „Dannevirke“ advarer Past. R. Andersen imod National Lutheran Council og siger, at han synes, noget af det bedste ved sidste Aarsmøde (D. d. K.s.) var, at „man tog den Stilling til National Lutheran Council, som man gjorde. Den er betydelig bedre end den forenede Kirkes.“ Han lægger saa langt og bredt sin Forkærlighed for Episkopalkirken før Dagen og fremhæver, at den har opdaget Luthers Vildfarelse, at han i tredje Troensartikel i Stedet for „katsolske“ Kirke oversatte „kristelig“ Kirke. En af Past. R. Andersens fornemste Anker imod N. L. C. er, at der i den „lutherske Solderiturgi“ staar: „Holy Christian Church“ og ikke „Holy Catholic Church“ i den tredje Troensartikel. — Som bekendt har vi jo paa Dansk „den hellige almindelige Kirke.“ — Past. R. A. oplyser i samme Forbindelse: „Ti Soldater og Sømand har jeg uddelt et ret betydeligt Antal af Soldater Udgaven fra „Biskop White Prayer Book Society“ — altsaa foretrukket at uddele episkopalsk Litteratur fremfor at uddele det, der udsendes af „National Lutheran Commission.“

Russelit-Møde. Mandag Morgen modtog vi gennem Posten et Eksemplar („marked copy“) af „The Sandusky Register“, hvori der fortælles om „International Bible Student Association“ (Russeliternes) Aarsmøde i Cedar Point, O. Mandag den 1. Sept. kom Folk med alle Befordringsmidler: Dampskibe (paa Eriessøen), Jernbaner, Automobile o.s.v. fra Staterne i Unionen, Canada og andre Lande, saa der blev en Forsamling paa henimod 6,000 Tilhængere af den i 1916 afdøde „Pastor Russell.“ De holdt saa „Convention“ til Søndag den 7. Sept. Blandt europæiske Lande, der var repræsenterede, nævnes baade Danmark og Sverige. Man havde paa Stedet lagt Beslag paa Hotellet og alle andre Lokaler, hvor Folk kunde indlogeres. Alle de henvendte 6,000 Deltagere, siges der, var frivillige Deleger, som selv betalte Rejse og øvrige Omkostninger.

Det er værd at lægge Mærke til, at disse Sværmerer er i Stand til at samle Folk i et Antal, som intet Kirkesamfund er i Stand til. Et væsentlig Trækplaster har det vel været, at i deres Ledere, som Regeringen havde idømt Fængselsstraffe, fordi de talte imod Krigen, som blev frikendt af Dommermyndigheden og saaledes spillede Martyrer. — Russeliternes fornemste Læresætning er Nægtelse af Helvede og de ugudeliges evige Straf.

Skal vi flytte vor Skole?

Dette Spørgsmaal er jo aktuelt indenfor vor Kirke og har været det siden vort Aarsmøde i Cedar Falls, Ia. Og nu er det Tid at levere Bidrag, som muligvis vil kunne hjælpe Menighederne til gennem deres Deleger at give det rette Svar paa Spørgsmaalet ved Kirkens næste Aarsmøde. Tillad mig at henlede Opmærksomheden paa adskilligt, som efter mit Skøn bør tages med i Betragtning ved Spørgsmalets Besvarelse.

1. I Aaret 1885 besluttede „Det danske evangelisk-lutherske Kirkesamfund“ at bygge Præsteskole (Trinitatis Seminarium med tilhørende Proseminar) her i Blair, Nebr.

2. I Aaret 1896, da „Den forenede danske evangelisk-lutherske Kirke“ blev stiftet, blev det besluttet, at denne Kirkes Præsteskole skulde være i Blair, Nebr.

3. Og i 1916, da vi foretog den store Indsamling til Afbetaling

af vor Samfundsgæld, stemte 6 af Kirkens 8 Kredse for, at vor Præsteskole skulde blive i Blair. Aarsmødet holdt Kredsenes Stemmegiving for afgørende.

Altsaa — tre Gange er det blevet samfundsmæssigt og lovligt bestemt, at vor Præsteskole skal være i Blair, sidste Gang for kun tre Aar siden.

4. Da „Det d. ev. l. Kirkesamfund“ først tog Skridt til at bygge Præsteskole, tilbød Byen Blair at forblive den Sum. Kirkesamfundet selv kunde tilvejebringe i dette Øjemed — og det uden at være drevet dertil af Konkurrence fra andre Byer.

5. Og Menighederne i Blair-Kaldet bidrog næsten over Evne til Opførelse af den første Skolebygning — een Mand \$200, flere \$100 hver, een \$75 og andre \$50 hver. Dengang var Land, der nu sælges for op i mod \$300 pr. Acre, værd ca. \$25 pr. Acre, saa \$100 under den Tids trange Kaar taaler Sammenligning med \$1000 i Dag. — Naturligvis gav andre i det lille Samfund ogsaa gode Bidrag, men Folk heromkring var blandt de fremmeste til at yde.

Vel var der aldrig givet Løfte om, at Skolen under ingen Omstændigheder skulde kunne flyttes herfra, men baade Byen og Menighederne heromkring havde dog en almindelig Forstaaelse af, at Skolen var „permanently located“ her.

6. Mange, rigtig mange af vore kirkeligssindede Landsmænd er flyttet her til Blair og har valgt at sætte Bo her, fordi Skolen var her. Ogsaa de har gjort dette med den Forstaaelse, som Forudsætning, at Skolen var lokaliseret her for bestandig.

7. Og lad mig i denne Forbindelse nævne, at flere af Skolens Lærere har bygget sig Hjem her, fordi vi som Samfund ikke havde Lærerboliger at byde dem, og det har de rimeligvis ogsaa gjort med den nævnte Forudsætning for Øje.

Og den skønne Forstanderbolig „Chr. Bondos Minde“ blev sikkert ogsaa skænket med det for Øje, at Skolen var her for steds. Skal den være skænket forgæves og tages i anden Brug? Er det ikke naturligt, at baade Byen og de heromkring, som har ofret for at faa Skolen her, samt de, der har valgt Blair til deres Hjem, fordi vor dansk-lutherske Skole var her, — at de vil føle det som en stor Skuffelse, om Skolen flyttes herfra?

Men der er flere Ting at tage i Betragtning.

8. Vort Kirkesamfund er inkorporeret her. Blair er vor Kirkes Forretnings-Centrum. Og her har vi vor Forlagsforretning eller „Publishing House.“ Skal disse Ting og Skolen skilles ad?

9. Og alle de Ofre, Samfundet har bragt til Opførelse af den Skoleejendom, vi har her, skal de være bragt forgæves? Tænk særlig paa det sidste Offer til Opførelse af den nye „Heating Plant“, hvilket sikkert blev bragt med det for Øje, at Skolen var her for bestandig.

Alt dette taget i Betragtning — saa synes det mig, at der skal vægtes Grunde, ja absolut tvingende Grunde til for at flytte Skolen herfra — efter for kun tre Aar siden at have besluttet, at den skulde blive her.

Kirkeraadets Forslag til sidste Aarsmøde gik — vel at mærke! — ikke ud paa at flytte men paa at indsamle mindst \$200,000 til Reparation, Opførelse af nye Bygninger og til et Skolefond — med samme Forudsætning, at vor Samfundsskole var beliggende her i Blair.

Dette bekræftes ogsaa ved de Tegninger til nye Skolebygninger, som Kirkeraadet lod udstille under Aarsmødet i Cedar Falls.

Efter hvad Past. Bondo skrev sidst, synes han at mene, at der foreligger en tvingende Grund for Flytning. Vi maa have „El-

bowroom,“ hvis vi skal leve. Det har vi ikke her i Blair, (mener han), og derfor betyder det — at blive i Blair — Dod.

Saa sagte — der kan skaffes omtrent lige saa frit „Elbowroom“ her ved Blair som noget andet Sted. Byen vil sørge for, at vi faar mere Land. Livsbetingelse vil ikke mangle her.

Og der er en væsentlig Fordel ved at blive her i Blair. Syvmandskomiteen rapporterede fra sit første Møde her i Blair (iflg. O. L. Y. Nr. 14) bl. a.: „The Committee does not find the buildings at Blair at all dangerous.“ Den anbefaler rigtig nok alligevel at „rebuild“ eller „move elsewhere.“ Men den erklærer Bygningerne her „not at all dangerous.“

Altsaa — Bygningerne her er aldeles ikke farlige (ingen Fare ved at bo i dem). Det har jeg steds ment, og nu har vi vor fagkyndige Komites Erklæring at støtte saadan Antagelse til.

Bliver vi saa her i Blair, saa kan vi ikke blot faa „Elbowroom“ og Levebetielse, men vi kan da faa Lejlighed til at vente og udvide vort Fakultet, faa fuldt College Kursus i Gang og — fremfor alt — søge at vække Sans over hele Samfundet for at sende de lærelystne unge Mennesker til vor egen Kirkes Skole. Lykkes dette, saa vil faar Skolen fyldt af Elever, saa kan vi med langt større Tillid tage fat paa i Fællesskab at løfte den store Sten, end vi kan under de nuværende Omstændigheder, eller om vi skal til at flytte.

Saa til Slut blot dette: Vi har ingen Garanti for, at Skolen kan drives med større Held eller til større Velsignelse noget andet Sted end her i Blair, og ingen formaar at levere Bevis i den Retning. De lutherske Skoler her i Landet, som har virket til størst Velsignelse — tænk paa Augustana College & Seminary, Rock Island, Ill., Luther College, Decorah, Ia., og St. Olaf College, Northfield, Minn. — er alle beliggende i mindre Byer. Den sidste har endogsaa en stærk Konkurrent i selve Byen.

A. M. Andersen.

Spørgsmaalet om Skolens Flytning. (Af Hans Andersen, Westby, Montana.)

Da Skolen i Blair blev bygget, var vi kun faa og smaa i Samfundet, og fattige var vi i det timelige; men vi var klare over, at hvis det kirkelige Arbejde skulde have Fremtiden for sig, saa maatte vi have en Skole, hvor unge Mænd, som var kaldede af Herren til at arbejde i hans Vingaard herovre, kunde faa den nødvendige Uddannelse.

Spørgsmaalet om Lokaliteten tog vi vist ikke saa nøje, hvilket maaske var et Fejlgreb. Var Omaha blevet valgt — Byen ligger centralt og havde allerede den Gang Udsigt til at blive en Storby — saa havde man sluppet med Bryderiet om at flytte; thi der bliver næppe Stemning for at flytte en Skole fra en stor By til en lille.

Men den smukke Plads paa Bakkerne Vest for Blair, og det Midtpunkt, Skolen kunde blive for Virksomheden, syntes os at være nok den Gang. Siden er den ene Bygning efter den anden føjet til, og for ikke længe siden blev det bestemt i Samfundet med stor Majoritet, at vor Præsteskole skulde blive, hvor den var, nemlig i Blair.

De Argumenter, som benyttes for Skolens Flytning fra Blair, at Bygningerne er faldefærdige, kan næppe bestaa for en grundig Prøvelse. Og hvor kunde de Mænd, som har anbefalet at opføre Tilbygninger, tilraadet det, dersom Hovedparten (den første Del, hvortil der vel nærmest sigtes) vilde ramle sammen.

Jeg er med H. J. Hansen til-

bøjelig til at tro, at vor Skole i Blair kan gøre Tjeneste endnu i mange Aar, dersom Bygningerne fra Aar til Aar faar de nødvendige Reparationer.

Der er i Samfundet ofret og bedt for vor Skole, og skulde saa ogsaa den store Kapital — vel omkring \$40,000 — kastes bort? Thi Skolen vil vanskeligt kunne sælges i en lille By som Blair, allermindst naar den af Samfundsmedlemmer erklæres for at være faldefærdig.

Forelaa der et Tilbud fra en rigtig Storby, at den vilde give Samfundet nogle Hundrede Tusinde Dollars til at opbygge en ny Skole for, der kunde blive „up to date,“ da kunde der være Mening i at flytte, saa meget mere som den svære Iver, der er i Samfundet for det Engelske, vel snart vil føre os over i et af de store amerikanske luth. Samfund alligevel. Men jeg tror ikke, noget saadant haster, saalænge Døren for Indvandrere fremdeles staar aaben i Amerika, og „Uncle Sam“ er nok for klog til at lukke Døren for danske og andre civiliserede Folk. Thi hvem har gjort mere for Opbyggelsen af denne rige og magtige Nation end Indflytternefolk! Det er nok svært for os i Samfundet at lære at bruge Fornuft og ikke lade os henrive af al det nye, som er fremkommet paa Grund af det tyske Overmod og Magtbegær. Der er bedt, ofret og arbejdet for haardt for det, vi har, og vi har nydt Herrens Velsignelse i et rigt Maal, hvor vi er.

Derimod tror jeg, at Bibelskoler er noget af det bedste nye, vi kan faa frem iblandt os. En alvorlig kristelig Vækkelse i vort Samfund er, hvad vi trænger til mere end noget andet. Her kan Bibelskolen — om de rette Mænd ansættes som Ledere — blive et Redskab i Guds Haand. Den vil nok hjælpe til at faa Elever særlig til Teologklassen — bedre end alt stort i det Ydre.

Lad det indre blive, som det bør, saa følger det ydre deraf, efter Evne, som Herren giver Naade til. Gid der kunde blive ligesaa megen Iver for det indre, for Vækkelse blandt vort Folk til Sjæles Frelse, som der er for det engelske og alt det ny og store i det ydre, saa havde Brydningerne ikke været forgæves.

Det amerikanske Røde Kors.

Washington, 10. Sept.

Efter Meddelelse om, at det Røde Kors for tredje Gang vil opfordre til Indrullering mellem den 2. og 11. November, i hvilket Tidsrum det amerikanske Folk vil blive anmodet om at melde sig som Medlemmer for Aaret 1920 og bidrage \$15,000, 000 til Organisations Fremtidsarbejde, blev et Udkast til det amerikanske Røde Kors' Fredstids-Program offentliggjort i Dag.

Først paa Programmet staar der en landsomfattende Virksomhed til Fremme af almindelig Sundhed, og Haand i Haand med dette Korstog vil der blive ført en kraftig Kampagne for Udvidelse af Landets Sygepleje- og Hjælpemidler; dertil kommer Udvidelse af det Røde Kors' Hjemmerarbejde, som under Krigen var til saa stor Nytte ved at yde Soldaternes og Matrosenes Familier Hjælp, og som nu skal søge at blive til almindelig Nytte alle Vegne, hvor andre sociale Hjælpemidler svigter; endvidere en stærkt forøget Junior Røde Kors Virksomhed; Udvidelse af Røde Kors' Hjælpemidler i Retning af Nødhjælp, Komplettering af Forholdsreglerne til at hjælpe Krigens Ofre i Amerika og Europa, og endelig Forberedelse til at opfylde alle saadanne Pligter, som maa blive paalagt det som den officielle, frivillige Hjælpeforening, der er bemyndiget til at assistere Hæren og Flaaden.

Det Røde Kors' Planer angaaende Kampagnen for almindelig

Sundhed gaar ud paa at samarbejde med andre Organisationer i U. S. A., der kæmper for at fremme Sundhed og forebygge Sygdomme, men i Tilfælde, hvor ingen andre Organisationer findes, vil det selv tage Affære for at mindske den store Dødelighed, der skyldes Sygdomme som kunde forhindres, og for at forbedre den almindelige Sundhedsstilstand.

Et af de vigtigste Led i denne Kampagne vil blive offentlig Sygepleje. Røde Kors Sygeplejerske vil faa anvist saa mange smaa Landdistrikter som muligt og paa den Maade udbrede Kendskabet til Hjemme- og Sygepleje, ogsaa i Landbefolkningen, inspicere Skolerne, give Undervisning i Hygiejne og Sygepleje, Undersøgelse af Tuberkulose og andre Sygdomme, der kan forebygges, hvilken Undervisning har vist sig meget nyttig i Storstederne og Byerne.

I denne Forbindelse er det Meningen at tilbyde enhver Kvinde i Amerika et Kursus i Sundhedspleje i Hjemmet, almindelig Hygiejne, hvordan man skal passe syge og Folk, der skal holde Diæt, og paa den Maade give dem et første Haands Kendskab til at bevare Familiens Helbred og lære dem, hvad der skal gøres, naar Sygdom eller Ulykkestilfælde ikke kan undgaa. Disse Kursus er nu blevet indført i de offentlige Skoler og i Kollegierne og tilbydes ogsaa Forretningsdamer, Fabriksarbejdere, Barnepiger og andre for at sætte dem i Stand til at bekæmpe Børnedødeligheden, forhindre Underernæring, usunde Bolighold og Sygdomme, der laegger sig forebygge, ja, selv Epidemier i Hjemmene.

De 7000 offentlig ansatte Sygeplejersker i U. S. A. er alt for faa til at kunne efterkomme det stadigt voksende Krav paa Hjælp; desuden mangler der Midler til at oprette Stipendier for Videreuddannelse i dette specielle Sundhedsarbejde af de allerede trænedte Sygeplejersker, der vender tilbage fra Europa, samt til Uddannelse af den nødvendige Lærerstand og til Undersøgelesarbejde.

Røde Kors' Hjemmearbejde i Soldaters og Matrosers Familier har bragt den vigtige Kendsgerning for Dagens Lys, at paa 90% af de Steder, hvor det nu arbejder, er der intet andet socialt Hjælpebureau. Som Følge deraf har der over hele Landet rejst sig Krav om, at denne Institution med dens Tusinder af fuldt uddannede Arbejdere skal fortsættes og udvides til at hjælpe alle trængende Familier paa Steder, hvor anden Hjælp ikke er ved Haanden. Hvor der allerede er etableret Hjælp, vil det Røde Kors fungere som en medvirkende og sideordnet Organisation, naar der anmodes derom. Nu saavel som altid maa det Røde Kors holde sig parat til at yde øjeblikkelig Hjælp i Tilfælde af offentlige Ulykker, saasom store Ildbrænde, Oversvømmelser, Cykloner, Forlis, Jordskælv, Pest, Hungersnød og Epidemier. Den i Krigen vandne Erfaring, og den store Organisation, der blev bygget op i de kritiske Dage, vil — saafremt man altid staar med Pengemidler — være mere effektiv end nogensinde før.

Juniorafdelingen under det Røde Kors, med dens Millioner af Medlemmer i baade de private og offentlige Skoler over hele United States, har lagt Planer om at skaffe \$500,000 til Afhjælpning af Nøden i Europa; til dette Arbejde skulde bruges 60% af den Sum, som Juniorafdelingen haaber at tegne, og den resterende Del skulde saa benyttes til lokal Hjælp under Samarbejde med de hjemlige Organisationer. Der er ogsaa Planer om at faa Junior-Medlemmerne til at supplere og hjælpe med i den nationale Organisations Arbejde, hvorsomhelst det er muligt, med særlig Hensyn til Børnearbejdet.

U. S. Røde Kors' Overtagelse af den amerikanske Hærs til-